

OBSAH

Úvodní slovo (<i>Zdeněk Fink</i>)	7
I. HISTORIOGRAFIE HRADCE KRÁLOVÉ OČIMA JEHO KRONIKÁŘŮ A DĚJEPISCŮ (<i>Jaroslav Šůla</i>)	
<i>Svědectví současníků a vzpomínky pamětníků (12) Práce dějepisců (14)</i>	11
II. PRAVĚK A RANÝ STŘEDOVĚK (<i>Radek Bláha</i>)	
<i>Pravěké osídlení (20) Nejstarší doklady přítomnosti člověka na území města (21) Lovci mamutů (21) Doba nejstarších zemědělců (23) Na sklonku doby kamenné (24) V lesku bronzu (26) „Zlatá doba“ hradeckého pravěku (27) Keltové a Germáni (29) Počátky slovanského osídlení Hradce a Hradecka (6./7.–10. století) (32) Hradec a jeho okolí v 11. a 12. století (před založením institucionálního města) (36)</i>	19
III. MĚSTO HRADEC V LETECH 1225–1420 (<i>Radek Bláha, Věra Němečková</i>)	
<i>Počátky královského města (13. století) Obecné předpoklady vzniku města (46) Nejstarší městská listina a počátky města (47) Nejstarší doklady městské správy (49) Hradec jako středisko církevní správy ve 13. století (51) Hradec střediskem zeměpanské správy (52) Otazníky kolem hradecké mincovny (54) (<i>Věra Němečková</i>)</i>	45
<i>Město královen (<i>Věra Němečková</i>)</i>	56
<i>Poslední Přemyslovci a oblast Hradecka (56) Eliška Rejčka (57) Hradec Králové za Lucemburků (60)</i>	
<i>Život obyvatel města v době předhusitské (<i>Radek Bláha</i>)</i>	64
<i>Nejstarší zástavba a členění (64) Procházka hradeckým předměstím (70) Výbava měšťanské domácnosti (74) Řemesla a obchod (77) Zemědělství, doklady výživy a stravy (82) Volný čas (83) Poslední věci člověka a hmotné doklady duchovního života (83)</i>	
<i>Hospodářské a sociální poměry v předhusitském Hradci (<i>Radek Bláha, Věra Němečková</i>)</i>	86
<i>Obyvatelé města (89) Správa města ve 14. a na počátku 15. století (94) Církevní správa v Hradci (Králové) ve 14. století (95) Hradecké školství a vzdělanost (100)</i>	
IV. HRADEC V DOBĚ HUSITSKÉ A JAGELLONSKÉ (1420–1526) (<i>Věra Němečková</i>)	
<i>Boj na život a na smrt (1420–1434) (102) V zajetí místních i celozemských událostí (1434–1453) (118) Kněz Ambrož, Mistr Rokycana a duchovní</i>	101

správa v Hradci (128) Následky válek a městská správa (130) Hradec Králové v době poděbradské a jagellonské (1453–1526) (133) Město, jeho hospodářství a správa (139) Duchovní a kulturní život (142)

V. MĚSTO V DOBĚ PŘEDBĚLOHORSKÉ: OD PROSPERITY K POZVOLNĚMU NÁSTUPU ÚPADKU (1526–1618/1620) (<i>Jana Vojtíšková</i>)	145
<i>Politický vývoj a jeho důsledky (146) Město a jeho demografický vývoj (147) Správní vývoj města a jeho proměny (151) Struktura městské kancelářské činnosti (158) Profese spjaté s chodem hradecké radnice (161) Hospodářský vývoj města</i>	164
<i>Hradecké panství do roku 1547 (164) Hradecké panství po roce 1547 (166) Obecní (výrobní) objekty a jejich personální zajištění (170) Majetková struktura hradeckého obyvatelstva (172) Hradecká řemesla a obchod v době předbělohorské (173) Kulturní vývoj města (182) Náboženský vývoj města (184)</i>	
VI. VE VÍRU TŘICETILETÉ VÁLKY (1620–1648) (<i>Jana Vojtíšková</i>).	189
<i>Účast hradeckých na protihabsburském povstání (190) Přímý dopad válečných událostí na město (1620–1648) (196) Správní vývoj města (202) Hospodářský vývoj města</i>	207
<i>Hradecké panství a obranný mechanismus Hradeckých proti vleklé krizi městské ekonomiky (207) Hradecká cechovní řemesla a život (211) Náboženský a duchovní vývoj města (212) Výjimečný, či typický vývoj královského (věnného) města v době třicetileté války? (217)</i>	
VII. POVÁLEČNÁ OBRODA: KONSOLIDACE MĚTSKÝCH POMĚRŮ A UTVÁŘENÍ NOVÝCH CÍRKEVNÍCH STRUKTUR (1648–1740) (<i>Jana Vojtíšková, Petr Polehla</i>).	219
<i>Obecné shrnutí vývoje (220) Správní vývoj a vliv státní správy na chod města (223) Struktura městské kancelářské činnosti (229) Demografický vývoj města (232) Hospodářský vývoj města (236) Hradecké panství a obecní provozy a instituce (237) Majetková struktura hradeckého obyvatelstva, obchod, řemesla a umělecké profese (244) Spory města a prvních královéhradeckých biskupů (250) Obnova katolické duchovní správy a počátky biskupství (Petr Polehla) (252) Město a církev – spolupráce místo konfrontace (Petr Polehla) (257) Rozvoj biskupství a stavba biskupské rezidence (Petr Polehla) (261) Podíl řádů na obnově církevního života – jezuité a minorité (Petr Polehla) (264)</i>	
VIII. MĚSTO V DOBĚ TEREZIÁNSKÝCH A JOSEFÍNSKÝCH REFORM (1740–1790) (<i>Jana Vojtíšková, Petr Polehla</i>).	267
<i>Úvodem (268) Dopad válek tereziánského období na město (269) Demografický vývoj města (273) Správní vývoj města a jeho proměny (282) Hospodářský vývoj města</i>	291
<i>Hradecké panství a obecní provozy (291) Řemesla, živnosti a obchod (296) Kulturní podněty měšťanského prostředí (299) Církevní a náboženské poměry (Petr Polehla) (302) Církevní správní reformy (Petr Polehla) (303) Pro-</i>	

měny náboženského života ve městě (Petr Polehla) (305) Královéhradecké biskupství – jeho rozvoj a ohrožení (Petr Polehla) (308) Jezuité, minorité a náboženská bratrstva (Petr Polehla) (311)

IX. MĚSTO V PEVNOSTI. NA CESTĚ K MODERNÍ NÁRODNÍ SPOLEČNOSTI (1748–1847) (<i>Milena Lenderová</i>)	313
Hradec Králové od konce vlády Josefa II., v letech francouzské revoluce, revolučních a napoleonských válek	314
<i>Měšťané proti přílišnému racionalismu (314) Pevnostní město v interakci s vojskem (317) Hospodářské poměry (322) Život v pevnostním městě (323) Vzdělání, společenský a kulturní život v Hradci Králové na přelomu 18. a 19. století</i>	328
<i>Čtenáři a nakladatelé (329) Školství (331) Biskupský seminář (331) Gymnázium (334) Hlavní škola (338) Divadlo (342) Vojenský a církevní Hradec Králové jako místo aktivní vlastenecké komunikace</i>	343
<i>Klidné město Hradec? (343) Radosti a strasti v době předbřeznové (346) Hospodářský život Hradce Králové (348) Společnost a lidé (350) Školy a vzdělání, společenský a kulturní život</i>	000
<i>Jazyk (355) Biskupský seminář (335) Gymnázium (357) Hlavní škola (359) Pospíšilovo nakladatelství a královéhradecká vlastenecká družina (362) „Klicperovo“ divadlo (366)</i>	
X. ZROD OBČANSKÉ SPOLEČNOSTI (1848–1918) (<i>Jiří Pavlík, Radek Pokorný</i>) . . .	373
<i>Revoluční rok 1848 a jeho dozvuky (1848–1851) (374) Městská samospráva a proměny města (1850–1865) (383) Město za války (1866–1867) (393) Politický vývoj na královéhradecké radnici v kontextu významných událostí (1867–1914) (398) Hospodářství, finančnictví a doprava (1867–1914) (409) Zdravotnictví, sociální péče a demografický vývoj (1867–1914) (414) Školství a spolková činnost (1867–1914) (420) První světová válka a aféra Kralobanky (1914–1917) (428) Rok 1918 a říjnový převrat (435)</i>	
XI. MEZIVÁLEČNÝ SALON REPUBLIKY (1918–1938) (<i>Roman Horký, Petr Grulich, Jaroslava Pospíšilová</i>)	441
<i>Politický vývoj v letech 1919–1938 na Královéhradecku (Roman Horký) (442) Komunální politika obcí Velkého Hradce Králové (Roman Horký) (444) Územní rozvoj a populační vývoj Hradce Králové a okolních obcí (Roman Horký) (448) Jednání o vytvoření Velkého Hradce Králové (Roman Horký) (450) Výstavba v Hradci Králové po Velké válce (Roman Horký) (453) Výstavba v okolních obcích (Roman Horký) (454) Nedostatky a nedořešené problémy (Roman Horký) (456) Hodnocení stavebního rozvoje (Roman Horký) (457) Školství (458) Zdravotnictví (Roman Horký) (461) Hygiena (Roman Horký) (464) Sociální péče (Roman Horký) (465) Církev a náboženský život (Roman Horký) (468) Podnikání v Hradci Králové (Petr Grulich) (471) Elektrifikace města (Petr Grulich) (473) Východočeská</i>	

elektrárna (Petr Grulich) (474) Plynárenství (Petr Grulich) (475) Peněžnictví (Petr Grulich) (475) Doprava (Petr Grulich) (477) Hradec Králové, sídlo firem a podniků (Petr Grulich) (479) Ekonomický přerod Hradce Králové (Petr Grulich) (484)

Bezpečnost v Hradci Králové (Petr Grulich) 485

Armáda (485) Obecní policie (487) Četnictvo (487) Státní policie (489)

Kulturní život města v meziválečném období (Jaroslava Pospíšilová) 490

Divadlo, hudba, film... (490) Královéhradecký sport (498)

XII. V MOCI HÁKOVÉHO KŘÍŽE (1938/1939–1945) (Jaroslava Pospíšilová) 503

Nejistota tzv. druhé republiky (504) První dny okupace a Protektorátu Čechy a Morava (508) Život pod kuratelou Velkoněmecké říše (511) Postavení židovské menšiny – arizace jako prostředek ke germanizaci (518) Návrat ke kořenům (kultura let 1939–1945) (521) Odpor a odboj proti nacistické okupační moci (522) Poslední válečná léta 1944–1945 (528) Na cestě ke svobodě (529)

XIII. RELATIVITA SVOBODNÉHO MEZIČASÍ (1945–1947)

(Jaroslava Pospíšilová) 533

Hektičnost poválečných dnů aneb Košický vládní program v praxi (534)

Retribuční spravedlnost, vysídlování a osídlování (538) Rozvoj hradeckého školství (541) Znárodnění a hradecký průmysl (542) Dobový kulturní a společenský kvas (543) Volební rok 1946 a jeho důsledky (545) Hradecký program a nechanická aféra (548)

XIV. OD ÚNORA K LISTOPADU (1948–1989) (Jan Košek, Martin Landsmann) 551

Správa města v kontextu politických událostí 1948–1989 552

Územní rozsah a jeho změny (552) Vývoj počtu obyvatel (553)

Správa města a její změny do roku 1968 556

Únor 1948 (556) Jednotný národní výbor (557) Perzekuce (558) Volby 1954

(561) Volby 1957 (562) Volby 1960 (563) Volby 1964 (564)

Srpen 1968 564

Invaze a pohyb vojsk (564) Správa města a okresu (566) Občané a život

ve městě (568) Tisk a rozhlas (570)

Správa města po roce 1968 572

Nástup normalizace (572) Volby 1971 (573) Volby 1976 (574) Volby 1981

(574) Volby 1986 (574)

Hospodářský vývoj 575

Výstavba a budování města (575) Komunikace (579) Sportoviště, rekreace

(580) Infrastruktura (582) Průmysl (583) Likvidace soukromého podnikání

(585) Komunální hospodaření (586) Obchod, služby (589) Zemědělství

(593) Zdravotnictví a sociální péče (596)

Kulturní a společenský život 598

Školství na území města – školské reformy (598) Jesle a mateřské školy ve

městě (599) Základní školství (599) Střední školy a učiliště (601) Vysoké

školství v Hradci Králové (603) Kultura (604) Církev a náboženský život (610) Komunistické oslavy, svátky a smutky (614) Sport (619)	
Listopad 1989	623

XV. URBANISMUS A ARCHITEKTURA

(Radek Bláha, Jiří Slavík, Ladislav Zikmund-Lender).	625
Urbanismus a architektura do konce raného středověku (Radek Bláha) (626)	
Přírodní poměry (Radek Bláha) (628) Komunikace (Jiří Slavík) (628)	
Před vznikem města (Jiří Slavík)	629
Raně středověké fortifikace (629) Podhradí (629)	
Do husitské revoluce (Jiří Slavík)	630
Město v hradbách (630) Hrad (631) Chrám Svatého Ducha (632) Kláštery (636) Opevnění (637) Další zástavba (638) Předměstí a předměstské obce (639)	
Do roku 1648 (Jiří Slavík)	643
Stavební proměny města v 15. a 16. století (643) Předměstí a nejbližší okolí města (650)	
Katolická obnova v letech 1648–1766 (Jiří Slavík)	653
V hradbách (653) Před hradbami (657)	
V pevnostních hradbách	
(C. k. hraniční pevnost Hradec Králové 1766–1893) (Jiří Slavík)	660
Důvody výstavby (660) Úvodní představy a první výstavba (661) Válka o bavorské dědictví (1778–1779) (665) Druhý projekt (666) Vojenské úřady a instituce (668) Zánik původních a výstavba nových předměstí (670) Stavební vývoj v hradbách do roku 1850 (672) Stavební vývoj v hradbách po roce 1850 (676) Železnice (677) Zrušení demoličního pásma (678) Rozvoj předměstí (678) Konec pevnosti (680)	
Urbanismus a architektura 20. století (Ladislav Zikmund-Lender)	682
Prolog historismů (682) Podoby secese (683) Jan Kotěra (684) Předválečný urbanismus (688) Vladimír Foltner (689) Bohumil Waigant (693) Meziválečný urbanismus (695) Josef Gočár (696) Oldřich Liska (699) Formalismy dvacátých let (702) Otakar Novotný (703) Jan Rejchl (705) Varianty funkcionalismu (708) Meziválečná monumentální architektura (712) Loosovská stopa (712) Architektura v letech 1938–1948 (713) Založení Stavoprojektu (715) Architektura padesátých let a socialistický realismus (715) Bytová výstavba šedesátých až osmdesátých let (717) Poválečné veřejné a dopravní stavby (719)	

XVI. EPILOG (Jan Košek, Martin Landsmann)

Poznámky	725
Seznam použitých zkratk	833
Seznam pramenů a literatury	835
O autorech	882
Zdroje obrazového doprovodu	884
Jmenný rejstřík	891
Místní a věcný rejstřík	906